

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość
na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej nr 316/2024 z dnia 29 sierpnia 2024 r.
w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Prawo i
Sprawiedliwość z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. ,
po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 21 października 2024 r.,
wniosku SSN Marka Dobrowolskiego o wyłączenie od orzekania w sprawie toczącej
się przed Sądem Najwyższym pod sygn. I NSW 55/24,

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 9 października 2024 r. SSN Marek Dobrowolski na podstawie art. 49 k.p.c. wniósł o wyłączenie go od rozpoznania sprawy o sygn. I NSW 55/24. W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że zna się z jednym z posłów partii Prawo i Sprawiedliwość X. Y.. Wskazano, że jest to znajomość wieloletnia, nie ograniczająca się wyłącznie do znajomości zawodowej wynikającej z pracy naukowo-dydaktycznej świadczonej w jednej katedrze, lecz także mająca wymiar towarzyski.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek SSN Marka Dobrowolskiego należało oddalić.

Ustawodawca w art. 49 § 1 k.p.c. posłużył się ogólną przesłanką wyłączenia sędziego wskazując, że jest to okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Ocena czy zachodzą podstawy do wyłączenia sędziego nie może być jednak dokonywana w oderwaniu od realiów konkretnej sprawy. Konieczne jest uwzględnienie podmiotowo-przedmiotowej struktury toczącego się postępowania, choćby pośredniego zainteresowania sędziego rozstrzygnięciem sprawy w określony sposób, a także interesu wymiaru sprawiedliwości.

Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego z art. 49 § 1 k.p.c. można wyprowadzić dwie zasadnicze przesłanki, których wystąpienie powoduje wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2023 r., II NSNc 133/23). Po pierwsze, może to nastąpić, gdy w okolicznościach konkretnej sprawy występuje obiektywna, a więc weryfikowalna, wątpliwość co do jego bezstronności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 2022 r., II CSKP 288/22). Po drugie, gdy wątpliwość ta ma charakter uzasadniony (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2019 r., II CO 208/19).

Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 17 września 2021 r.: „bezstronność jest synonimem obiektywizmu, braku uprzedzeń i neutralności wobec stron, a także niekierowania się przy rozstrzyganiu sprawy względami, które miałyby charakter inny niż merytoryczny” (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 września 2021 r., II CO 68/21). Sąd Najwyższy wyraźnie w swoim orzecznictwie podkreśla, odnosząc się do podstaw wyłączenia sędziego z uwagi na stosunki osobiste, że chodzi w tym wypadku przede wszystkim o relacje łączące sędziego z uczestnikiem postępowania lub przedstawicielem strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 września 1965 r., II PO 5/65). W wyjątkowych sytuacjach, w określonym układzie stosunków interpersonalnych, podstawą wyłączenia mogą być także relacje sędziego z innymi podmiotami, które pozostają w takim związku ze stroną, że wpływa to na określone interesy uczestnika postępowania lub sędziego.

Ocena, czy w danej sprawie dochodzi do zagrożenia bezstronności sędziego powinna być dokonywana przez pryzmat postronnego obserwatora. W

orzecnictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że „ocenając sprawę z tego punktu widzenia należy wskazać, że chodzi tu o punkt widzenia obserwatora rozsądnego, a nie takiego, który w każdym oświadczeniu sędziego dopatruje się stronnictwa czy wręcz nieuczciwości” (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2016 r., SNO 14/16). Podnosi się przy tym, że cechą stosunków osobistych, które uzasadniają wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy może być emocjonalne nastawienie do danej osoby lub powiązania wpływające na interesy lub pozycję życiową sędziego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 września 1977 r., I PO 15/77).

Podobnie w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, należy domniemywać osobistą bezstronność sędziego, chyba że pojawi się dowód przeciwny. Wynika z tego, że sędzia powinien być wyłączany z udziału w osądzaniu sprawy tylko w razie realnej, uzasadnionej wątpliwości w tym zakresie (zob. wyrok ETPC z 7 sierpnia 1996 r., nr 19874/92, Ferrantelli, Santangelo przeciwko Włochom). Europejski Trybunał Praw Człowieka podnosi, że sąd jest bezstronny, w sytuacji gdy wolny jest od osobistych uprzedzeń i istnieją wystarczające gwarancje wyłączające uzasadnione wątpliwości co do tej bezstronności (por. wyrok ETPC z 8 lutego 2007 r., nr 75617/01, Svarc i Kavnik przeciwko Słowenii)

Przenosząc powyższe na grunt analizowanej sprawy w pierwszej kolejności wskazać należy, że uczestnikiem postępowania przed Sądem Najwyższym jest partia Prawo i Sprawiedliwość, nie zaś wybrany z jej list do Sejmu RP X. Y.. Nie zmienia tego fakt, na co zwrócił uwagę w swoim oświadczeniu SSN Marek Dobrowolski, że X. Y. jest jednoznacznie identyfikowany z tą partią. Znajomość SSN Marka Dobrowolskiego z X. Y. nie podważa bezstronności SSN Marka Dobrowolskiego w odniesieniu do sprawy głównej, której przedmiot dotyczy sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość z wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r.

W analizowanej sprawie głównej X. Y. nie jest przedstawicielem strony, nie pełni także funkcji jej pełnomocnika w toczącym się postępowaniu. Jego rola sprawdza się wyłącznie do członkostwa w organizacji, której sytuacja prawna podlega ocenie dokonywanej przez Sąd Najwyższy. Wskazać należy, że Prawo i

Sprawiedliwość zarówno pod względem członków, jak i parlamentarzystów wybranych do Sejmu RP z list tego ugrupowania jest jedną z najliczniejszych organizacji politycznych w Polsce. W oświadczeniu zwrócono uwagę na medialny charakter sprawy. Z aktualnie toczącej się dyskusji publicznej nie sposób jednak odczytać, że wobec SSN Marka Dobrowolskiego wyrażane są jakiekolwiek wątpliwości co do bezstronności w sprawie głównej. Wskazać także należy, że postronny obserwator nie ma podstaw do łączenia znajomości SSN Marka Dobrowolskiego z posłem X. Y. jako okoliczności wpływającej na określony stosunek sędziego do kierunku rozpatrzenia sprawy.

W realiach przedmiotowej sprawy nie można utożsamiać znajomości z określonym członkiem tej organizacji, choćby rozpoznawalnym i jednoznacznie utożsamianym z tą partią, jako okoliczności wpływającej na brak bezstronności sędziego w rozpoznaniu sprawy dotyczącej partii politycznej. Przyjęcie odmiennego stanowiska mogłoby bowiem doprowadzić do możliwości wyłączenia sędziego w każdym przypadku, gdyby sędzia ten pozostawał w określonej relacji z członkiem organizacji, której sprawą zajmuje się z uwagi na sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Wątpliwości takie mogą wystąpić, jednak muszą być związane z konkretną sprawą i mieć charakter uzasadniony. W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy nie dopatrył się możliwości zidentyfikowania przez postronnego obserwatora nastawienia SSN Marka Dobrowolskiego do konkretnego sposobu rozstrzygnięcia sprawy.

To wszystko doprowadziło do przekonania, że nie doszło do zmaterializowania się przesłanek umożliwiających wyłączenie sędziego.

Wobec powyższego, orzeczono jak w sentencji.

[SOP]

r.g.

